

Handläggare
Sara Ek
Telefon: 08-50835168

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 1 oktober 2024

Yttrande över remiss av Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna

Remiss från kommunstyrelsen, KS 2023/1159

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på sitt yttrande.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Remiss av Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) ska ge stadens nämnder och bolagsstyrelser vägledning i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna.

Till MR-programmet ska fem handlingsplaner tas fram. MR-programmet och handlingsplanerna ska tillsammans utgöra grundläggande förutsättningar för att staden ska kunna bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare och säkerställa att de mänskliga rättigheterna efterlevs i stadens verksamheter.

Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiv till att det i programmet tydligt anges att nämnder och bolagsstyrelser ska synliggöra resultat och utmaningar i arbetet med de mänskliga rättigheterna med särskilt fokus på diskriminering. Dock saknar programmet i dess nuvarande form tydlighet i *hur* stadens nämnder och bolagsstyrelser ska använda programmet.

De kommande handlingsplanerna kommer att vara viktiga för att tydliggöra stadens arbete med mänskliga rättigheter. Vidare föreslår förvaltningen att det i programmet bör framgå att MR-arbetet ska följas upp på ett tydligare sätt, förslagsvis med indikatorer som kan följas över tid. Förvaltningen saknar en tydlig koppling mellan avsnitten i programmet och önskar en mer pedagogisk disposition av programmet som gör det lättare för stadens anställda att omsätta innehållet till praktiskt arbete.

Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på sitt yttrande.

Bakgrund

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna ska vara vägledande i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Programmet ska tillsammans med tillhörande handlingsplaner utgöra en grund för att bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare. Programmet gäller alla stadens verksamheter, nämnder och bolag.

Arbetet med de mänskliga rättigheterna på arbetsmarknadsförvaltningen bygger på kunskapshöjande insatser, systematik och lärande. Förvaltningen har ett eget MR-nätverk där olika teman kopplat till de mänskliga rättigheterna lyfts med syfte att ge stöd för vidare arbete på förvaltningens avdelningar och enheter. Kunskapshöjande insatser, föreläsningar och workshops är återkommande på förvaltningen. Teman som behandlats är bland annat *rasism i arbetslivet*, *tillgänglighet*, *ålderism* och *otrygga anställningars påverkan på hälsa*. Kunskapshöjande insatser och omvärldsbevakning kompletteras med skraddarsydda processledningstillfällen. Förvaltningen deltar även i nätverk som SKR, Länsstyrelsen och Stadsledningskontoret anordnar. Förvaltningen jobbar särskilt med uppdraget romsk inkludering. Inom förvaltningen finns också en särskild enhet för funktionsnedsättning och psykisk ohälsa.

Ärendet

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna är ett nytt program som ersätter de tidigare programmen: *Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck (2018-2022)*, *Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (218-2022)*, *Program för ett jämställt Stockholm (2018-2022)* samt *Strategi för romsk inkludering (218-2022)*.

Andra program och styrdokument som är tätt sammankopplade med de mänskliga rättigheterna är *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning*, *Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation*, *Handlingsplan för en äldrevänlig stad* samt *Stockholms stads kvalitetsprogram*.

Programmet tar sin utgångspunkt i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen, Agenda 2030, svensk lagstiftning och stadens demokratiarbete.

Tre fokusområden har tagits fram för att ytterligare belysa betydelsen av att bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare.

De tre fokusområdena är:

1. Kunskap och information
2. Välfärd och service
3. Delaktighet och inflytande

Målet med programmet är att uppnå en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism.

Inom ramen för programmet presenteras rättighetsbaserat arbetssätt som en modell för att skapa delaktighet och inflytande med särskilt fokus på de individer och grupper som i mindre utsträckning får sina rättigheter tillgodosedda. Även en modell för uppföljning och utvärdering presenteras som ett verktyg att använda sig av i det systematiska kvalitetsarbetet.

Programmet tydliggör också att samverkan krävs, inte enbart inom stadens egen regi utan även med civilsamhället, akademien, näringslivet och övrig offentlig sektor.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben vid arbetsmarknadsförvaltningen. Vuxenutbildning Stockholm och Jobbtorg Stockholm har deltagit i beredningen.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiv till att det i programmet tydligt anges att nämnder och bolagsstyrelser ska synliggöra resultat och utmaningar i arbetet med de mänskliga rättigheterna med särskilt fokus på diskriminering. Utöver det ser förvaltningen positivt på förslaget om stadsledningskontorets sammanfattande bedömning av stadens arbete med de mänskliga rättigheter (som ska ske vartannat år). Bedömningen kommer att utgöra en bra grund för fortsatt arbete med att flytta fram positionerna inom de mänskliga rättigheterna. Utöver det är det positivt med hänvisningar till andra stadsövergripande program, såsom Stockholms stads kvalitetsprogram.

Förvaltningen anser dock att programmet i dess nuvarande form saknar tydlighet i *hur* stadens verksamheter, nämnder och bolagsstyrelser ska använda programmet. Förvaltningen önskar en tydligare beskrivning av hur programmet kan implementeras i ordinarie verksamhetsprocesser. Vidare ser förvaltningen att det vore positivt om det togs fram ett antal indikatorer för att tydligt och

långsiktigt kunna mäta, synliggöra resultat och identifiera utmaningar.

Modellerna som presenteras i programmet; rättighetsbaserat arbetssätt och modellen av en trappa anser förvaltningen är konkreta inslag och adekvata verktyg för det systematiska arbetet med de mänskliga rättigheterna.

Förvaltningen önskar ett förtydligande och en mer ingående förklaring kring hur det rättighetsbaserade arbetet skulle kunna vara ett sätt att rent praktiskt skapa goda förutsättningar för ett hållbart och enhetligt rättighetsarbete i Stockholms stad. För att rättighetsbaserat arbetssätt ska få ett genomslag i staden behövs en tydligare styrning där en möjlig formulering skulle kunna vara: ”Alla förvaltningar och bolag skall tillämpa ett rättighetsbaserat arbetssätt”.

Vidare saknar förvaltningen en inramning av utmaningarna som finns gällande de MR-områden som programmet omfattar. Avsnittet *skillnader i levnadsvillkor* är för generell och stycket skulle med fördel istället kunna inriktas på de utmaningar inom rättighetsområdena som staden identifierat.

För att utveckla antidiskrimineringsarbete anser förvaltningen att jämlikhetsdata är ett kraftfullt verktyg. Under avsnittet *Kunskap och information* kan programmet uppmuntra verksamheter att skaffa sig fördjupad kunskap om förutsättningar om olika gruppers behov. Att arbeta med jämlikhetsdata är ett sätt att få underlag för att förstå var diskriminering sker, var ojämlika förutsättningar finns och vilka åtgärder som behövs.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser vidare att rubriken ”Avgränsningar” blir missvisande eftersom stycket mer handlar om hur de olika programmen ska bilda en helhet i rättighetsfrågor snarare än att vara avgränsade och åtskilda. Stycket kan ses över så syftet blir tydligare.

De tre fokusområden som beskrivs i programmet är relevanta men förvaltningen anser att de skulle kunna beskrivas mer ingående med syfte att skapa mer vägledning och riktning i rättighetsarbetet.

För att skapa en förståelse för helheten och det praktiska arbetet som avses, anser förvaltningen att avsnittet ”Fokusområde för stadens arbete med mänskliga rättigheter” bör kopplas ihop tydligare med trappmodellen och presenteras tidigare i programmet.

Förvaltningen anser också att anledningen till att funktionshinderperspektivet lyfts ut till ett eget program bör förtydligas. Under avsnittet *Välfärd och service* skulle begreppet universell utformning behöva en tydligare beskrivning samt en hänvisning till nuvarande program för tillgänglighet och delaktighet.

Programmet refererar till diskrimineringsgrunderna men förvaltningen saknar en presentation av dessa för att tydliggöra kopplingen till lagstiftning. Programmet använder en del fackspråk som kan behöva förtydligas för läsaren. Vidare anser förvaltningen att Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna skulle behöva presenteras tillsammans med de tilltänkta handlingsplanerna för att ge en tydlig helhetssyn och riktning för stadens rättighetsarbete.

Karina Uddén
Arbetsmarknadsdirektör
Arbetsmarknadsförvaltningen

Pernilla Unell
Tf. Utvecklingschef
Arbetsmarknadsförvaltningen

Bilaga

1. Remiss av Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna, KS 2023/1159

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karina Uddén, Arbetsmarknadsdirektör	2024-09-18
Pernilla Unell, Tf. Utvecklingschef	2024-09-18